

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί της Λήψης Έκτακτων Μέτρων στον Τομέα του Τουρισμού

Νόμος του 2020»

Παρόντες:

Άγγελος Βότσης, πρόεδρος	Αντρέας Καυκαλιάς
Μαρίνος Μουσιούππας	Μαρίνος Σιζόπουλος
Αβέρωφ Νεοφύτου	Γιώργος Λιλλήκας
Μάριος Μαυρίδης	Γιώργος Περδίκης
Ονούφριος Κουλλά	Μιχάλης Γιωργάλλας
Στέφανος Στεφάνου	Άννα Θεολόγου
Άριστος Δαμιανού	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συζήτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο διά τηλεδιασκέψεων στις 11, 14, 18 και 20 Μαΐου 2020. Στη συζήτηση συμμετείχαν ο Υφυπουργός Τουρισμού και ο γενικός διευθυντής του Υφυπουργείου Τουρισμού, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών, ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, εκπρόσωποι της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή του ίδιου υπουργείου, καθώς και εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η θέσπιση νομοθεσίας προς στήριξη του τομέα του τουρισμού, ο οποίος υπέστη πλήγμα συνεπεία της πανδημίας του ιού COVID-19, με την οποία -

1. παραχωρείται δικαίωμα σε διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών, τουριστικές επιχειρήσεις και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις να εκδίδουν πιστωτικές σημειώσεις στα

αντισυμβαλλόμενα μέρη για προπληρωμές που είχαν λάβει, στην περίπτωση ακυρώσεων συμβάσεων λόγω της πανδημίας του SARS-COVID-19 και

2. παραχωρούνται κυβερνητικές εγγυήσεις προς όφελος των δικαιούχων των πιστωτικών σημειώσεων, σε περίπτωση που διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών, τουριστικές ή ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που εξέδωσαν πιστωτική σημείωση καταστούν αφερεγγυοί.

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, η έξαρση της πανδημίας του SARS-COV-2, που έχει δημιουργήσει κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας πλήττει την κοινωνία ευρύτερα, προκαλώντας κλυδωνισμούς στην παγκόσμια και εθνική οικονομία. Συναφώς, στο πλαίσιο της προσπάθειας για ανάσχεση της εξάπλωσης του ιού COVID-19 έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα σε πλήρη συνάφεια με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), όπως ο κοινωνικός περιορισμός, το κλείσιμο ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, η απαγόρευση ταξιδιών από και προς την Κύπρο, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας.

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, ως αποτέλεσμα των πιο πάνω έκτακτων μέτρων, ο τομέας του τουρισμού επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από ακυρώσεις οργανωμένων ταξιδιών από την Κύπρο προς το εξωτερικό, όπως και ταξιδιών από το εξωτερικό προς την Κύπρο σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα τόσο μέσω οργανωτών ταξιδιών, όσο και ιδιωτικών κρατήσεων απευθείας με τα ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η λήψη έκτακτων μέτρων στήριξης του νευραλγικής σημασίας για την κυπριακή οικονομία τουριστικού τομέα.

Στο πλαίσιο της συζήτησης εκφράστηκαν εκ μέρους εκπροσώπων της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή το Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας επιφυλάξεις

ως προς συγκεκριμένες πρόνοιες του νομοσχεδίου, οι οποίες, όπως αναφέρθηκε, δε συνάδουν με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/2302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς.

Ως γνωστό, η Κυπριακή Δημοκρατία προς εναρμόνιση με την πιο πάνω Οδηγία έχει θεσπίσει τον περί Οργανωμένων Ταξιδιών και Συνδεδεμένων Ταξιδιωτικών Διακανονισμών Νόμο του 2017 [Αρ. Νόμου 186(Ι) του 2017], ο οποίος εφαρμόζεται αναφορικά με πακέτα που προσφέρονται προς πώληση ή πωλούνται από εμπόρους σε ταξιδιώτες και στους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς από εμπόρους για ταξιδιώτες.

Συναφώς, σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 11 του εν λόγω νόμου, ο ταξιδιώτης έχει δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού πριν από την έναρξη του πακέτου, χωρίς την καταβολή οποιασδήποτε χρέωσης καταγγελίας στην περίπτωση αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων στον τόπο προορισμού ή πολύ πλησίον αυτού, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά την εκτέλεση του πακέτου ή επηρεάζουν σημαντικά τη μεταφορά των επιβατών στον προορισμό, έχοντας δικαίωμα σε πλήρη επιστροφή όλων των καταβληθέντων χωρίς δικαίωμα σε πρόσθετη αποζημίωση.

Σημειώνεται ότι, ο διοργανωτής στην πιο πάνω περίπτωση έχει υποχρέωση επιστροφής των καταβληθέντων για συγκεκριμένο πακέτο ποσό, αφαιρώντας την κατάλληλη χρέωση καταγγελίας χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, εν πάση δε περιπτώσει το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από την ημερομηνία καταγγελίας της σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού.

Στο πλαίσιο της συζήτησης που διεξήχθη επί του ειδικού αυτού σημείου, τονίστηκε ότι η παροχή δυνατότητας στον διοργανωτή να μην επιστρέψει στον ταξιδιώτη αμέσως τοις

μετρητοίς τα καταβληθέντα, αλλά να του παράσχει πιστωτική σημείωση (κουπόνια), ώστε να μπορεί να χρησιμοποιήσει μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου του 2021, σύμφωνα με τα όσα προτείνονται στο νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή, έχει εφεξής ως νόμιμη βάση συμβατότητας των προτεινόμενων μέτρων (κρατική εγγύηση των ταξιδιωτικών κουπονιών) απευθείας το Άρθρο 107(3)(β) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Σημειώνεται ότι, αρχικά τη νόμιμη βάση για τον ίδιο σκοπό είχε αποτελέσει το προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας βάσει του Άρθρου 107 παρ. 3 στοιχείο (β) της ΣΛΕΕ, το οποίο τροποποιήθηκε για να καλύψει πρόσθετα μέτρα ενίσχυσης τόσο στις 3 Απριλίου όσο και στις 8 Μαΐου 2020, αντίστοιχα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τη σχετική σύσταση της 13^{ης} Μαΐου 2020 [C (2020) 3125] της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα κουπόνια που προσφέρονται σε επιβάτες και ταξιδιώτες ως εναλλακτική δυνατότητα αντί της επιστροφής εξόδων για ματαιωθείσες υπηρεσίες οργανωμένων ταξιδιών και μεταφορών στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, παρότι η επιστροφή με κουπόνια είναι δυνατή μόνον εφόσον συναινεί ο επιβάτης, η προσφορά κουπονιού δε στερεί τους ταξιδιώτες του δικαιώματος επιστροφής χρημάτων.

Όπως, επίσης, αναφέρεται στην εν λόγω σύσταση οι πολυάριθμες ματαιώσεις που προκάλεσε η πανδημία COVID-19 οδήγησαν σε μη βιώσιμες ταμειακές ροές και σε μη βιώσιμη κατάσταση εσόδων για τους τομείς των μεταφορών και των ταξιδιών. Τα προβλήματα ρευστότητας των διοργανωτών επιδεινώνονται συνεπεία του γεγονότος ότι οι εν λόγω διοργανωτές καλούνται να επιστρέψουν το σύνολο του αντίτιμου του οργανωμένου ταξιδιού στους καταναλωτές, χωρίς οι ίδιοι να λαμβάνουν σε εύθετο χρόνο επιστροφή για τις

προπληρωμένες υπηρεσίες που αποτελούν μέρος του οργανωμένου ταξιδιού. Συνεπώς, δημιουργείται ο κίνδυνος οι διοργανωτές ή οι μεταφορείς να καταστούν αφερέγγυοι, οπότε πολλοί ταξιδιώτες και επιβάτες κινδυνεύουν να χάσουν τα καταβληθέντα και να μη λάβουν καμία επιστροφή, καθώς οι απαιτήσεις τους έναντι των διοργανωτών και των μεταφορέων δεν είναι προστατευμένες.

Υπό το φως των πιο πάνω, στην ίδια σύσταση προτείνεται αύξηση της ελκυστικότητας των κουπονιών ως εναλλακτική λύση αντί της άμεσης επιστροφής χρημάτων, ώστε η λύση αυτή να συμβάλει στη διευκόλυνση των προβλημάτων ρευστότητας των μεταφορέων και διοργανωτών και εν τέλει σε καλύτερη προστασία των συμφερόντων των επιβατών και ταξιδιωτών. Βάσει της ίδιας σύστασης, τα κουπόνια πρέπει επίσης να προστατεύονται έναντι της πιθανής αφερεγγυότητας του μεταφορέα ή του διοργανωτή και να είναι επίσης ελκυστικά μέσω θέσπισης καθεστώτος στήριξης των φορέων εκμετάλλευσης στους τομείς των ταξιδίων και των μεταφορών, σύμφωνα με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, βασιζόμενα απευθείας στο Άρθρο 107 παρ. 3 στοιχείο (β) της ΣΛΕΕ. Τέτοια καθεστώτα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλους τους επιβάτες ή ταξιδιώτες που καλύπτονται από την οδηγία για τα οργανωμένα ταξίδια ή από τους σχετικούς κανονισμούς της ΕΕ για τα δικαιώματα των επιβατών, ανεξάρτητα από τον πάροχο υπηρεσιών.

Σημειώνεται ότι, καθόλη τη διάρκεια της συζήτησης κατατέθηκαν από όλες τις πλευρές διάφορες εισηγήσεις, μεταξύ άλλων, προς διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του προτεινόμενου νόμου, ώστε να καλύψει πέραν των οργανωμένων ταξιδίων και άλλες περιπτώσεις προπληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών προς καταναλωτές που επηρεάζονται από την κρίση.

Σημειώνεται ότι ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων και η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας κατέθεσαν και γραπτώς τις απόψεις τους επί του νομοσχεδίου, προβαίνοντας σε περαιτέρω επεξηγήσεις επί του όλου θέματος.

Υπο το φως των πιο πάνω και στη βάση της εξέλιξης της όλης συζήτησης των εισηγήσεων που τέθηκαν ενώπιον της επιτροπής, το αρμόδιο υπουργείο προχώρησε στην υποβολή νέων προτάσεων υπό μορφή αναθεωρημένων σχεδίων νόμου, με τελικό κείμενο το οποίο υποβλήθηκε στις 21 Μαΐου 2020.

Ειδικότερα, στο τελικό αναθεωρημένο κείμενο του υπό αναφορά σχεδίου νόμου έχουν επέλθει τα ακόλουθα:

1. Επιμέρους βελτιώσεις προκειμένου οι πρόνοιες αυτού σε σχέση με τον ορισμό του όρου «προβληματική επιχείρηση» να συνάδει και να λαμβάνει υπόψη τα προβλεπόμενα στο ευρωπαϊκό κεκτημένο.
2. Ένταξη των επιχειρήσεων που εδρεύουν στην Κύπρο και δραστηριοποιούνται στον τομέα των κρουαζιέρων, καθώς και στον τομέα εκμίσθωσης οχημάτων στον προτεινόμενο νόμο,
3. Παραχώρηση δυνατότητας στον καταναλωτή να εκχωρεί το δικαίωμα εξαργύρωσης πιστωτικής σημείωσης που εκδίδεται προς όφελός του σε άλλο καταναλωτή, σε σχέση με οργανωμένα ταξίδια, προκειμένου να καθίσταται η επιλογή της πιστωτικής σημείωσης πιο ελκυστική.
4. Υποχρέωση του διοργανωτή ταξιδιών να ενημερώνει τον καταναλωτή για τους όρους της πιστωτικής σημείωσης για σκοπούς ορθής ενημέρωσης και διαφάνειας.
5. Καθορισμός της 31^{ης} Ιανουαρίου 2022 ως ημερομηνία λήξης της προσθεσμίας επιστροφής χρημάτων σε περίπτωση ακύρωσης σύμβασης οργανωμένου ταξιδιού όσο

και στην περίπτωση ακύρωσης σύμβασης για διαμονή σε ξενοδοχείο ή για συμμετοχή σε κρουαζιέρα.

6. Παροχή εξουσίας στον Υπουργό Οικονομικών προς έκδοση διατάγματος στο οποίο να καθορίζονται οι προϋποθέσεις έκδοσης κυβερνητικών εγγυήσεων στο πλαίσιο των προνοιών του νομοσχεδίου.

Όσον αφορά το επίμαχο ζήτημα της μη άμεσης επιστροφής των καταβληθέντων στους καταναλωτές τοις μετρητοίς εφόσον αυτά ζητηθούν, επισημάνθηκε απ' όλους τους αρμοδίους ότι υπό τις περιστάσεις η προτεινόμενη λύση κρίνεται ως η πλέον πρόσφορη, καθώς διασφαλίζει ότι οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να λάβουν κουπόνια ίσης αξίας και με τα ίδια χαρακτηριστικά του αγορασθέντος πακέτου τα οποία αν τελικά δε χρησιμοποιηθούν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2021 θα λαμβάνουν ως επιστροφή τοις μετρητοίς το αργότερο μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2022. Ταυτόχρονα δεν χάνουν τα νόμιμα δικαιώματά τους, ήτοι να διεκδικήσουν δικαστικώς τα οφειλόμενα βάσει των διατάξεων της εναρμονιστικής νομοθεσίας η οποία ως υπερεθνικό δίκαιο υπερισχύει κάθε εθνικής ρύθμισης. Σε αντίθετη περίπτωση και εφόσον στο επίμαχο ζήτημα δοθούν άλλες λύσεις που υπό τις περιστάσεις αντενδείκνυνται, οι δε διοργανωτές ταξιδίων συνακόλουθα καταστούν αφερέγγυοι, οι επιπτώσεις τόσο επί του κοινωνικού συνόλου όσο και επί των καταναλωτών θα είναι ακόμη μεγαλύτερες από την προσωρινή αποστέρηση των όσων έχουν καταβάλει για αγορά ταξιδιωτικών πακέτων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφύλαξε την τελική τοποθέτηση όλων των εκπροσωπούμενων σε αυτήν πλευρών, κατά τη συζήτηση του θέματος στην ολομέλεια του σώματος.

21^η Μαΐου 2020

Αρ. Φακ: 23.01.061.064-2020

ΤΙ/ΚΠ/ΣΧΚ/ΜΓ